

En kamp att föra om vad svensk kultur är

»som förvaltar en väsentlig del av det kulturarv vi faktiskt har«

I ledaren för förra numret av Svensk Kyrkotidning skrev Göran Lundstedt om hur viktigt det är att värna Svenska kyrkan som demokratisk folkkyrka i en tid då odemokratiska och direkt anti-demokratiska krafter växer sig allt starkare. Jag vill i denna min ledare fortsätta resonemanget genom att anknyta till Svenska kyrkan och kulturarvet. Det pågår ju ett stort arbete med de frågorna på många nivåer inom Svenska kyrkan och jag ska inte här försöka beskriva det eller diskutera det. Inte heller gör jag anspråk på att säga något originellt. Syftet är att aktualisera de frågorna som en del av Svenska kyrkans uppgift att vara del av de demokratiska krafterna i vårt samhälle och av motståndet mot den allt starkare högerpopulistiska nationalismen i Europa och i världen samt att upprepa det som måste upprepas.

Ett återkommande tema i dagspress just nu är ju att de etablerade demokratiska partierna har svårt att formulera och driva en kraftfull och genomtänkt kulturpolitik. Samtidigt gäller att Sverigedemokraterna, i likhet med andra nationalistiska och högerpopulistiska partier i Europa, gör kulturfrågorna centrala. Det handlar om att få en stark politisk styrning av kulturlivet som främjar kulturyttringar som är konstruktiva, uppbyggliga, för den svenska nationella identiteten, må det vara dataspel på vikingateman eller folkdans. När jag söker information på nätet om Sverigedemokraternas kultursyn och kulturpolitik förstår jag också att "kultur" för dem inte primärt är olika kulturyttringar och aktiviteter som film, folkdans, opera eller poesi. Det de sätter i centrum är "kultur" i djupaste mening, om hur vi svenskar är på ett djupare plan, hur vi förstår världen och oss själva. Ur svensk natur, kultur och historia växer en svensk kultur med en särart som inte får blandas med andra kulturer och som nu måste främjas för att den är hotad.

Detta kan förstås i större sammanhang. Ett sammanhang är att vi idag lever i en globaliserad värld och en global ekonomisk ordning där

de nationella politikernas makt över exempelvis de stora företagen är starkt reducerad. I det sammanhanget kan det i stället vara möjligt att lyfta fram nationella symboler, det som kan kallas för ett nationellt kulturarv. Det kan nationella politiker ännu försöka få makt över och låter bli det som håller oss uppe och håller oss samman. I förlängningen av det resonemanget ligger förstås frågor om hur det skulle kunna vara möjligt att skapa andra politiska projekt som håller samman människor och samhällen, till exempel genom att minska ekonomiska klyftor, men de frågorna får behandlas i andra sammanhang.

I detta sammanhang där det faktiskt finns en kamp att föra om vad kultur är, vad svensk kultur är, och om kulturens samhällsroll, där finns Svenska kyrkan som en demokratisk folkkyrka som förvaltar en väsentlig del av det kulturarv vi faktiskt har. Det jag vill påminna om är att Svenska kyrkan, som en kristen kyrka, är och måste få vara en ständigt levande påminnelse om att kulturer inte är stabila enheter som mår bäst av att hållas åtskilda. Till kulturarvet hör till exempel alla dessa krucifix: bilder av en ihjältorterad judisk man från ett litet land i Mellanöstern som levde inom ramen för ett imperium präglad av den hellenistisk-romerska kultur där många olika folk och kulturer möttes och blandades. Det var där det började, det som genom långa komplicerade internationella och nationella processer ledde till att våra kyrkor byggdes och ett svenskt kulturarv som både är materiellt och immateriellt formades och formas. Att värna kulturarvet som en demokratisk folkkyrka är mer än bara detta men det är också detta, den ständiga påminnelsen om hur levande kulturer växer ur möten och att bara det som vågar förändring kan fortsätta finnas.

HANNA STENSTRÖM

